

Leerkrachthandleiding Plus (start) Informatief

Les 1 - 5: 'Er was misschien eens'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Er was misschien eens' – Kamiel de Bruyne.....	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	18
Antwoorden teamboekje	21
Antwoorden toetsen	25

Overzicht 'Er was misschien eens' – Kamiel de Bruyne

Les	1-5
Bladzijde	5 t/m 91
Woorden van de week	op het (gras)matje geroepen worden (uitdr.) ergens naar kunnen fluiten (uitdr.) de kat uit de boom kijken (uitdr.)
Lezen en team-opdrachten	<p>Woorden van de week: Betekenenissen opzoeken in het (spreek)-woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen.</p> <p>Lezen: <u>Voorspellen:</u> Na het lezen van het verhaal: waargebeurd of niet? → Onderbouwen met argumenten.</p> <p><u>Verhelderen</u> - Boekdrukunst. - 'De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken.' - 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.'</p> <p><u>Vraag & antwoord</u> - Tekstverband oorzaak-gevolg - Tekstverband conclusie</p>
Toets-opdrachten	<p>Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen 2 open vragen</p> <p>Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen</p>
Schrijf-opdrachten	<p>Vrij schrijven: Een geloofwaardige fabel schrijven.</p>

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Er was misschien eens' – Kamiel de Bruyne

Er was misschien eens een man die een vliegtuig at. En een poes die postbode werd. En een ridder die de friet uitvond. Of misschien... ook helemaal niet. 'Er was (misschien) eens' is een boek met twintig verhalen die misschien ooit echt gebeurd zijn, maar misschien ook helemaal niet. Het is een spel dat je doet raden: is het verhaal waargebeurd of compleet verzonnen? Sla de pagina om en ontdek de waarheid! Een boek boordevol verhalen om van achterover te vallen en weetjes om je vrienden mee omver te blazen. Een hilarisch boek voor iedereen die houdt van avontuur en mysteries of van walvissen die dringend moeten plassen.

De lesdoelen van les 1-5:

'Er was misschien eens' – Kamiel de Bruyne Bladzijde 5 t/m 91	
Informatief: (verhalen voor- spellen: waar of niet?)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen onderscheiden feiten van fabels. - De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van de spreekwoorden in het spreekwoordenboek opzoeken. - De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen. - De leerlingen kunnen betekenissen van woorden verduidelijken d.m.v. een betekenisvolle zin.
Lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'Er was misschien eens' is en wat het schrijfdoel van de auteur is. - De leerlingen kunnen na het lezen van het verhaal voorspellen of het een waargebeurd verhaal is of niet. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat 'boekdrukkunst' is. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de bedoeling van de schrijver is met de zin: 'De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken.' - De leerlingen kunnen de oorzaak benoemen van hoe John King aan zijn eind kwam. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.' - De leerlingen beschrijven wat de conclusie is over of je een kat als postbode kunt inzetten.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een geloofwaardige fabel schrijven.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Stel teams samen en bepaal de maatjes.
- Zet het digibordschema 'Er was misschien eens' les 1-5* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met daarin de leesboeken, de teamboekjes, memo's en de spiekbrieven.
- Leg een kist/doos klaar die kan dienen als schatkist voor de woordbonnen.
- Leg een beker klaar met daarin de lollystokjes waarop de namen van de leerlingen staan.
- Leg voldoende woordbonnen klaar.
- Leg nieuwe mappen klaar voor nieuwe teamwoordenboeken.
- Leg per team voldoende studiewijzers* klaar om het teamwoordenboek aan te vullen.

- Leg (spreek)woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg de kaart 'voorspellen met de dobbelsteen' en een dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar per leerling (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	op het (gras)matje geroepen worden (uitdr.)	17	<i>Iemand bij je laten komen en om uitleg vragen waarom iets zo gedaan is.</i>
2.	ergens naar kunnen fluiten (uitdr.)	35	<i>Dat iets niet meer gaat gebeuren, iets niet (meer) krijgen.</i>
3.	de kat uit de boom kijken (uitdr.)	51	<i>Een afwachtende houding aannemen. Niet meteen reageren, maar eerst goed kijken wat er aan de hand is.</i>

Les 1

Samenwerk vaardigheid:

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'Er was misschien eens' is en wat het schrijfdoel van de auteur is.
- De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten.
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat 'boekdrukkunst' is.

Materialen:

- 'Er was misschien eens', blz. 9 t/m 23
- teamboekje, les 1-5
- Groepsvormingsactiviteit, nr. 24: 'Teamgenoten voorstellen'
- per team de voorspelkaart en een dobbelsteen
- woordmuur
- voldoende studiewijzers om het teamwoordenboek aan te vullen
- per team 3x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden'
- spiekbrieven 'voorspellen' en 'verhelderen'
- voldoende teamwoordbonnen
- Brain Game naar keuze

INTRODUCTIE

1. Terugblik. Kijk met de groep terug op het boek dat in de vorige weken gelezen is door te vragen wat ze van dat boek (en de teamopdrachten) vonden. "Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden ... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Vandaag gaan we een nieuw boek lezen, het heet 'Er was misschien eens'. Voordat we gaan voorspellen waar dit boek over gaat, gaan we een spel spelen en hiervoor moeten jullie elkaar goed kennen." **Bied groepsvormingsactiviteit 24 aan.**

tijd

10 minuten

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen waar het boek over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

GH

///

1. Uitleg. "Het boek waar we vandaag mee gaan beginnen heet 'Er was misschien eens'. De titel klinkt me een beetje bekend in de oren. Waar doet je dit aan denken?" **GH. Geef tijd na te denken, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten, en waardeer de antwoorden met punten.** "Elk sprookje begint met 'Er was eens...' Maar dat is niet wat hier staat. Hier staat 'Er was misschien eens'. Ik ben benieuwd waarom de schrijver voor deze titel gekozen heeft!"

2. Opdracht. "Ieder team gooit met de dobbelsteen en kijkt op de kaart (informatief) welke opdracht bij het aantal ogen van de dobbelsteen hoort. Bekijk de voor- en achterkant van het boek en kijk of je aanwijzingen kunt vinden waar dit boek over gaat. Overleg wat jullie teamantwoord is. Zorg ervoor dat iedereen dat teamantwoord kan geven. Als je klaar bent, kun je nog eens met de dobbelsteen gooien en een volgende vraag gaan opzoeken in het boek."

GH

///

Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op en waardeer de antwoorden met punten. "We gaan na les 5 kijken wat we goed voorspeld hebben en wat toch anders is dan dat we nu denken."

DDU **3. Schrijversdoel.** “De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?” **DDU.** “Het lijkt erop dat het boek is geschreven om de lezer te vermaken. Maar op de voorkant staat: ‘20 verhalen die waargebeurd zijn. Of niet?’ Dus kunnen we ook iets leren van de verhalen die wél echt gebeurd zijn.”

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van de spreekwoorden in het spreekwoordenboek opzoeken en kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

GH **1. Modeling.** “In het teamboekje zie je bij de taakbrief van les 1-5 een deel van de woorden van de week al staan. Het gaat om drie spreekwoorden. Ik schrijf het eerste spreekwoord van de week op de woordmuur: ‘op het matje komen’. Bespreek met je maatje/team wat jij denkt dat dit spreekwoord betekent. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

→ Noteer de suggesties op de woordmuur.

2. Opdracht. “Bij de teamopdrachten moeten jullie bij de drie spreekwoorden de studiewijzer ‘uitdrukkingen en spreekwoorden’ invullen. Je mag hierbij het spreekwoordenboek of het internet gebruiken. De woorden van de week vullen jullie verder aan door voor zes woorden een studiewijzer in te vullen en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Je kunt altijd de studiewijzer ‘woord en betekenis’ gebruiken, maar als er een andere studiewijzer is die beter bij het woord past, dan mogen jullie deze natuurlijk ook gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan de studiewijzers ‘synoniemen’, ‘cirkels van verschil en overeenkomst’ of ‘mijn beroep is...’ Tijdens het lezen plakken jullie memo’s op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Vervolgens overleg je met het team welke woorden jullie het meest relevant vinden voor het teamwoordenboek. Probeer zo veel mogelijk verschillende woorden te vinden. Zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, bijwoorden, maar denk bijvoorbeeld ook aan werkwoorden.”

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten en kunnen in eigen woorden uitleggen wat ‘boekdrukkunst’ is.

1. Opdracht. “In dit boek staat de strategie voorspellen centraal. De schrijver wil daar iets over zeggen. Kijk maar eens op bladzijde 4 en 5. Ik lees het voor.” **Lees bladzijde 4 en 5 voor.** “Wij beginnen bij het begin. We lezen steeds de eerste bladzijde van het verhaal. Tijdens het lezen letten we al op aanwijzingen voor de voorspelling. Als we iets lezen waarvan we denken ‘dat kan toch helemaal niet?’ Dan plakken we daar een memo. Maar ook als we denken: ‘dit zou wel eens waar kunnen zijn’, plakken we een memo. Zo kunnen we de aanwijzingen makkelijker terug vinden voor als we het erover gaan hebben in het teamoverleg. Dan vertel je welke aanwijzingen je hebt gevonden en waarom je dit een belangrijke aanwijzing vindt voor de voorspelling. Na het lezen van de eerste bladzijde gaan jullie bepalen of jullie denken dat dit een waargebeurd verhaal is of niet en welke aanwijzingen jullie hiervoor hebben gevonden. De schrijver van de dag/week schrijft dit (kort) op in het teamboekje. Dan pas slaan jullie de bladzijde om en lees je of het waar is of niet. Je gaat dus steeds eerst lezen, dan overleggen en dan weer verder lezen. Soms moet je dus even wachten tot iedereen klaar is met lezen. Het is natuurlijk niet erg als jullie voorspelling niet klopt. De schrijver probeert je juist op een verkeerd been te zetten. Als jullie alle vier de verhalen gelezen hebben, gaan jullie nog in eigen woorden vertellen wat boekdrukkunst is. Werk goed samen, iedereen moet straks weten wat het antwoord is.”

2. Opdrachten doornemen, plan van aanpak bespreken.

5 minuten

tijd

	3. Zelfstandig lezen, tussendoor voorspellen: blz. 9 t/m 23, memo's plakken op aanwijzingen.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woorden van de week
	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken, teamopdrachten maken, duolezen: blz. 21
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woorden van de week, beginnen met de teamopdrachten
	5. Groep. Laat de teams vertellen wat hun voorspellingen waren en of deze uitkwamen. Bespreek waarom het doen van een voorspelling lastig was. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen uit het boek.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip	<i>Bespreek het tekstverband 'verklaring' met de groep door het voorbeeld aan te wijzen op blz. 14, het kopje: 'Wilfried van Bouillon heeft de friet niet uitgevonden. Dat kon niet, omdat er gewoon in de middeleeuwen in Europa nog geen aardappelen waren.' En op blz. 19 over de traditie van geiten in het Britse leger: In de tweede alinea wordt beschreven hoe de traditie is ontstaan.</i>

AFRONDING	
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dit hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
GH	2. Woordmuur. Schrijf de overige woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten. Bespreek met de leerlingen of ze woorden tegen zijn gekomen die een betekenis hebben die anders is dan in het woordenboek omschreven staat. Stimuleer de discussie waarom dit mogelijk zo is (het wordt letterlijk/figuurlijk gebruikt, het gaat om een andere betekenis, etc.).
///	
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerkingvaardigheid - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten
spel	Brain Game naar keuze

Les 2

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de bedoeling van de schrijver is met de zin: 'De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken.'
 - De leerlingen kunnen de oorzaak benoemen van hoe John King aan zijn eind kwam.

- Materialen:**
- 'Er was misschien eens', blz. 25 t/m 39
 - teamboekje, les 1-5
 - voor ieder team een mapje dat kan dienen als teamwoordenboek
 - spiekbrieven en 'verhelderen' en 'vraag & antwoord'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Uitleg.** "Tijdens les 1 hebben we de eerste woorden op de woordmuur geschreven. Let vandaag weer goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor je teamwoordenboek en waarmee we de woordmuur kunnen aanvullen."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten, kunnen in eigen woorden uitleggen wat de bedoeling van de schrijver is met de zin: 'De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken' en kunnen de oorzaak en het gevolg ervan benoemen van hoe John King aan zijn eind kwam.

DDU

1. Leesdoel en uitleg. "Het overkoepelende leesdoel dat hoort bij dit boek is voorspellen. Net als bij les 1 lezen we steeds de eerste bladzijde van het verhaal. Tijdens het lezen letten we al op aanwijzingen voor de voorspelling. Wanneer plakken we memo's?" **DDU.** "Als je iets leest wat vragen bij je oproept, plak je een memo. In het teamoverleg vertel je welke aanwijzingen je hebt gevonden en waarom je dit een belangrijke aanwijzing vindt voor de voorspelling. Na het lezen van de eerste bladzijde gaan jullie bepalen of jullie denken dat dit een waargebeurd verhaal is of niet en welke aanwijzingen jullie hiervoor hebben gevonden. De schrijver van de dag/week schrijft dit (kort) op in het teamboekje. Dan pas slaan jullie de bladzijde om en lees je of het waar is of niet. Als jullie op deze manier alle vier de verhalen gelezen hebben, gaan jullie nog in eigen woorden vertellen wat de bedoeling van de schrijver is met de zin: 'De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken'. Ook gaan jullie op zoek naar de oorzaak en het gevolg van hoe John King aan zijn eind kwam. In dit boek worden veel situaties uitgelegd door de schrijver. Hij maakt veel gebruik van tekstverbanden, waardoor de tekst een goede opbouw heeft. Als je tekstverband aanbrengt, zorg je ervoor dat zinnen samenhangen, in plaats van dat het allemaal losse zinnen zijn. Zo begrijp je als lezer sneller waar de tekst over gaat. De schrijver in dit boek geeft vaak verklaringen van waarom een verhaal waar is of niet, of vertelt hij een oorzaak en een gevolg. Lees maar eens de laatste zin op bladzijde 26: 'Je veegt er je poep, dat is Vlaams voor billen, mee schoon en daarna steek je de stok terug in een emmer met water, zodat de volgende hem

kan gebruiken.’ In deze zin staat het verwijzwoord ‘er’ voor de stok met een spons aan het einde. Het gevolg staat in het laatste deel van de zin: Doordat je de stok weer in een emmer water steekt, kan de volgende hem weer gebruiken. Je weet vaak dat er een gevolg genoemd gaat worden door signaalwoorden die de schrijver gebruikt. In dit geval is dat het woordje ‘zodat’. Maar er staan niet altijd signaalwoorden in een tekst. De oorzaak en het gevolg kunnen binnen één zin worden genoemd, maar het kan ook zijn dat eerst een oorzaak wordt gegeven en dat in de zin(nen) daarna een gevolg wordt verteld. Of dat er eerst een gevolg wordt verteld, en later pas de oorzaak wordt gegeven. Kijk maar eens naar de alinea linksonder op bladzijde 27. De oorzaak staat in het laatste deel: Ze hadden nog geen machine uitgevonden die houtsplinters uit papier konden halen, en het gevolg is dat je wel eens een splinter in je billen kon krijgen bij het afvegen. Jullie gaan straks samen op zoek naar een oorzaak en een gevolg in het verhaal over John King.”

2. Teamopdrachten. Plannen van de opdrachten. “Lees de opdrachten met elkaar goed door en overleg hoe je dit als team gaat aanpakken. Zorg er wel voor dat jullie weer samen overleggen voordat de tijd om is, zodat jullie een gezamenlijk antwoord op kunnen schrijven in het teamboekje. Iedereen moet aan het eind van de les weten wat de antwoorden zijn.”

3. Zelfstandig lezen: blz. 25 t/m 39, memo’s plakken op aanwijzingen die kunnen helpen bij de teamopdrachten.

tijd
klaar

15 minuten

woorden van de week

4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.

tijd
klaar

10 minuten

duolezen: blz. 39

5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd
GH

20 minuten

6. Groep. Bespreek het tekstverband oorzaak – gevolg in het verhaal van John King. Geef nog een extra voorbeeld door samen de tweede alinea op bladzijde 35 te bespreken. Antwoord: Gevolg: ‘Steeds minder mensen spreken de taal.’ Oorzaak: ‘Omdat de meeste dorpelingen tegenwoordig een gsm hebben om te communiceren over lange afstanden.’ Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

///

AFRONDING

GH

1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

GH

2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.

///

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

Les 3

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.'
 - De leerlingen beschrijven wat de conclusie is over of je een kat als postbode kunt inzetten.

- Materialen:**
- 'Er was misschien eens', blz. 43 t/m 57
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrief 'vraag & antwoord'
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Uitleg.** "De afgelopen lessen hebben we de woordmuur aangevuld met een aantal nieuwe woorden. Vandaag maken we de woordmuur compleet. Een deel van de woorden staat al vast, maar de laatste woorden kiezen jullie zelf. Let tijdens het lezen dus weer goed op welke woorden jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de verhalen beoordelen op waarheidsgetrouwheid met onderbouwde argumenten, kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.' en beschrijven wat de conclusie is over of je een kat als postbode kunt inzetten.

- GH**
- 1. Opdrachten.** "Net als bij les 1 en 2 gaan jullie elke keer weer een bladzijde lezen en een voorspelling doen. Bij dit teamoverleg luisteren jullie natuurlijk actief naar elkaar, en legt degene die aan het woord is uit waarom hij of zij denkt dat iets wel of niet waar is. Probeer ook door te vragen. Welke vragen zou je aan elkaar kunnen stellen om het overleg meer diepgang te geven?" **GH. Geef tijd voor het nadenken en het overleg. Geef punten voor goede samenwerkingvaardigheden.** "Je kan natuurlijk vragen 'waarom denk je dat?', maar als het goed is legt degene die aan het woord is al uit waarom hij denkt of het verhaal waar is of niet. Om meer verdieping op te zoeken zou je kunnen vragen: 'waar twijfel je over en waarom?' of 'hoe zou jij reageren als je de hoofdpersoon was in dit verhaal?'. Er is ook een teamopdracht waarbij jullie op zoek gaan naar een conclusie."

- tip**
- Verhelder het woord 'conclusie' als de leerlingen niet weten wat dit betekent.*
- "Ook dit is – net als een verklaring of oorzaak/gevolg – een tekstverband. Als je tekstverband aanbrengt, zorg je ervoor dat zinnen logisch op elkaar volgen, in plaats van dat het allemaal losse zinnen zijn. Zo begrijp je als lezer sneller waar de tekst over gaat. Bij tekstverbanden horen vaak signaalwoorden. De schrijver gebruikt bijvoorbeeld de woorden 'omdat' of 'doordat' als hij een verklaring wil geven. Als hij een gevolg wil benoemen gebruikt hij vaak de signaalwoorden 'daardoor', 'zodat', 'doordat' of 'want.' Het woordje 'daardoor' kan ook ingezet worden als hij een conclusie wil benoemen. Ook het woordje 'dus' wordt vaak gebruikt bij een conclusie. Maar soms maakt een schrijver helemaal geen gebruik van signaalwoorden in een tekst, dan is het moeilijker om een tekstverband te zien. In het geval van deze opdracht, maakt de schrijver wel gebruik van een signaalwoord. Ik ben benieuwd of jullie de conclusie

	kunnen vinden. Houd elkaar goed op de hoogte van wat je hebt gedaan. Iedereen moet straks weten wat de antwoorden zijn. De schrijver van de dag/week gaat pas iets opschrijven als er met het hele team overlegd is. Na het werken aan de teamopdrachten gaan we bespreken hoe dit is gegaan. Tijdens les 5 kunnen jullie de opdrachten helemaal afmaken.”
tip	<i>Let bij het rondlopen tijdens de teamdiscussies op de volgende zaken en geef punten: Er wordt naar aanwijzingen gezocht in de tekst, er worden argumenten genoemd waarbij (voor)kennis werd gebruikt, er worden verdiepende vragen gesteld.</i>
	2. Zelfstandig lezen: blz. 43 t/m 57, memo's plakken bij aanwijzingen die helpen om de voorspelling te doen.
tijd	<u>15 minuten</u>
klaar	woorden van de week
	3. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: blz. 57
	4. Team. Uitvoeren van de teamopdrachten.
tijd	<u>20 minuten</u>
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen wat hun voorspellingen waren en of deze uitkwamen. Bespreek waarom het doen van een voorspelling lastig was. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen uit het boek. Vraag of het ze gelukt is om de conclusie te vinden over waarom een kat geen goede postbode zou zijn.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
GH	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.
///	
tip	<i>Bekijk de korte video (2.46 min) over 'problemen met postduiven' van Het Klokhuis:</i> https://www.youtube.com/watch?v=UggMsw1wK-M
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - teamopdrachten - woorden van de week - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - introductie schrijfopdracht
spel	Brain Game naar keuze

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Er was misschien eens', blz. 61 t/m 75
- toetsboekje, week 1 (les 4)
- antwoordblad ABCD met wasknijper
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan met het teamboekje of met de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 61 t/m 75 en maken van de toetsvragen.

tijd 30 minuten

klaar memo's plakken, woorden van de week afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tip *Heb aandacht voor vraag 1 en waarom die zin het verhaal wat ongeloofwaardiger maakt (waarom helemaal emigreren naar een dorp met een hele korte naam, terwijl er in Engeland vast ook dorpen zijn met kortere namen met bijv. 3 letters). Heb ook extra aandacht voor vraag 4 en 5 en bespreek de tekstverbanden (voorbeelden, met het signaalwoord 'zo', en conclusie met het signaalwoord 'dus').*

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een geloofwaardige fabel schrijven.

1. Ophalen van kennis. "Tot nu toe zijn er meer verhalen waar dan niet waar en hebben we veel nieuwe feiten geleerd. Welk verhaal bleek waar, terwijl je het in eerste instantie echt niet kon geloven?" **DDU.** Geef kort tijd om na te denken, terug te bladeren en te overleggen met het maatje. Geef dan een beurt door een stokje met naam te trekken. "Ik vond het verhaal

over de dansgekte op bladzijde 47 heel ongeloofwaardig. Want wie heeft er nou geen controle over zijn eigen lichaam? Toen ik de verklaring van de schrijver las, dat het waarschijnlijk een combinatie van stress en geloof was, vond ik het verhaal logischer klinken. Verhalen die waar zijn, zijn gebaseerd op feiten, op waargebeurde gebeurtenissen, al zijn ze soms heel bizar. Verhalen die niet waargebeurd zijn, en een verzinsel van de schrijver, noemen we fabels.”

2. Opdracht. “Tijdens les 5 gaan jullie zelf een fabel verzinnen. En dan niet een fabel zoals in sprookjes met dieren die kunnen praten, maar een fabel zoals de schrijver van het boek dit heeft beschreven. Dat je gaat twijfelen of het misschien waar zou kunnen zijn. Om een geloofwaardige fabel te kunnen schrijven, nemen we dit boek als voorbeeld. Vandaag lezen jullie de verhalen (tot les 4 toe gelezen) die niet waar zijn nogmaals door. Bespreek vervolgens met je team welke zinnen van de schrijver je toch aan het twijfelen brengt. Denk ook terug aan het teamoverleg die jullie hebben gevoerd bij de voorspelling.”

tip *Schrijf eventueel de bladzijdenummers van de verhalen die (t/m blz. 75) niet waar zijn op het digibord om tijd te besparen (blz. 13, 25, 37, 43).*

tijd 10 minuten

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding op de schrijfoopdracht
- punten en feedback

voorblik

- afmaken teamopdrachten
- schrijfoopdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren van teamwoordenboek
- team van de week

spel **Brain Game naar keuze**

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een geloofwaardige fabel schrijven.

Materialen: - 'Er was misschien eens', blz. 77 t/m 91
- teamboekje, les 1-5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfopdracht

vooruitblik - afmaken teamopdrachten
- schrijfopdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren teamboekjes en teamwoordenboek
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: GELOOFWAARDIGE FABEL

Doel: De leerlingen kunnen een geloofwaardige fabel schrijven.

tip **1. Voorlezen en samen voorspellen: blz. 77 t/m 91.** *Bespreek na ieder verhaal of het een geloofwaardig verhaal is of niet en laat de teams aanwijzingen (vanuit de tekst) en argumenten (eigen ervaring en kennis) benoemen of model dit als de leerlingen het nog lastig vinden.*

tijd 15 minuten

GH **2. Uitleg.** "Tijdens les 4 hebben jullie de verhalen die niet waar bleken te zijn teruggelezen. De schrijver is er heel goed in om de verhalen die hij schrijft, geloofwaardig over te laten komen. Ook de eerste twee verhalen die we vandaag lezen, geloofde ik in eerste instantie wel. Wat maakt dat we die verhalen in eerste instantie wel geloven?" **GH. Geef kort tijd om na te denken en te overleggen met het team. Geef dan een beurt door een stokje met een getal te trekken. (Mogelijk antwoorden: De schrijver baseert de fabels op wel-waargebeurde verhalen, zoals de soep in Bangkok en de speciale vlinderbloem in Zuid-Afrika. Daarnaast pakt hij alledaagse onderwerpen als recepten/toiletpapier/bloemen, waardoor je sneller geneigd bent iets te geloven.)**

3. Opdracht. "Help elkaar en maak eerst de teamopdrachten af. Lees dan in het teamboekje stappenplan nog eens door en werk dan verder aan de schrijfopdracht. Denk aan jullie samenwerkdoel van deze week."

tijd 30 minuten

klaar een tekening bij het verhaal maken

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

4. Presenteren van de fabel. "Jullie gaan nu als team de fabel presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep." **Laat de teams de fabel presenteren. Laat de groep vragen stellen en Tips & Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week. De schrijver van de dag/week schrijft deze op in de taakbrief van komende week.**

tijd 10 minuten

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

tip *Noteer in welke mate het de teams gelukt is om aan de eisen van de schrijfopdracht te voldoen.*

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze hebben opgedaan de voorspelling beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "Het boek is nu uit en nu kunnen we gaan kijken welke voorspellingen echt uit zijn gekomen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet."

GH ///	2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar <u>de voorkant</u> . We hebben voorspeld dat het boek gaat over (<i>vul aan wat het antwoord van de groep was</i>). Hebben we het juist voorspeld?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. “Dan gaan we nu kijken naar de illustraties. We dachten dat (<i>vul aan wat het antwoord van de groep was</i>). Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.
GH ///	
tip	<i>Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.</i>
DDU	3. Afronding. “De voorspellingen aanvullen van het hele boek was lastig, omdat het allemaal korte verhalen zijn. Welk verhaal vonden jullie het leukst en waarom?” DDU.

AFRONDING

	1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie weer zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit kunnen toevallig dezelfde woorden zijn als de woorden die we samen hebben gekozen voor de woordmuur.”
	2. Inleveren teamwoordenboek en teamboekje. “Het teamwoordenboek en het teamboekje leveren jullie vandaag in. Als ik het heb nagekeken, kunnen jullie er nog punten voor krijgen.”
GH ///	3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten. “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.” Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’
	4. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we in een nieuw boek.”

Antwoorden teamboekje
LES 1-5

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1	Uitdrukkingen en spreekwoorden (30 punten per uitdrukking, 10 bonuspunten)
	<ul style="list-style-type: none"> De uitdrukking is helemaal opgeschreven. Het basiswoord klopt. De betekenis van de uitdrukking is in eigen woorden verteld. De betekenis van de uitdrukking wordt duidelijk weergegeven in een tekening. De tekening ziet er verzorgd uit. <p>Op het matje geroepen worden: Iemand bij je laten komen en om uitleg vragen waarom iets zo gedaan is.</p> <p>Ergens naar kunnen fluiten: Dat iets niet meer gaat gebeuren, iets niet (meer) krijgen.</p> <p>De kat uit de boom kijken: Een afwachtende houding aannemen. Niet meteen reageren, maar eerst goed kijken wat er aan de hand is.</p>
Opdracht 2	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
Opdracht 3	Per teamwoordbon
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de teamvragen – Voorspellen (max. 100 punten per vraag)																	
Opdracht 1	Voorspel na elk verhaal of het waargebeurd is of niet.																
Antwoord	<p><i>Inhoud teamdiscussies:</i></p> <p><i>Ter beoordeling van de leerkracht:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn aanwijzingen gezocht in de tekst, - Er zijn argumenten genoemd waarbij (voor)kennis werd gebruikt, - Er zijn verdiepende vragen gesteld. 																
	<p>Antwoorden:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1. De dag dat het vissen regende</td><td>waar</td></tr> <tr> <td>2. De ridder die de friet uitvond</td><td>niet waar</td></tr> <tr> <td>3. William Windsor I, de koninklijke geit</td><td>waar</td></tr> <tr> <td>4. De man die een vliegtuig at</td><td>waar</td></tr> <tr> <td>5. Het gouden toiletpapier van de keizer</td><td>niet waar</td></tr> <tr> <td>6. De jongste piraat in de geschiedenis</td><td>waar</td></tr> <tr> <td>7. De taal die niet gesproken, maar gefloten wordt</td><td>waar</td></tr> <tr> <td>8. De plant waar schapen aan groeien</td><td>niet waar</td></tr> </tbody> </table>	1. De dag dat het vissen regende	waar	2. De ridder die de friet uitvond	niet waar	3. William Windsor I, de koninklijke geit	waar	4. De man die een vliegtuig at	waar	5. Het gouden toiletpapier van de keizer	niet waar	6. De jongste piraat in de geschiedenis	waar	7. De taal die niet gesproken, maar gefloten wordt	waar	8. De plant waar schapen aan groeien	niet waar
1. De dag dat het vissen regende	waar																
2. De ridder die de friet uitvond	niet waar																
3. William Windsor I, de koninklijke geit	waar																
4. De man die een vliegtuig at	waar																
5. Het gouden toiletpapier van de keizer	niet waar																
6. De jongste piraat in de geschiedenis	waar																
7. De taal die niet gesproken, maar gefloten wordt	waar																
8. De plant waar schapen aan groeien	niet waar																

	9. De eerste vrouw op de maan	niet waar	
	10. de dansgekte van 1518	waar	
	11. De dag waarop poezen postbode werden	waar	
	12. De beeldhouwer die de Olympische Spelen won	waar	

Antwoorden bij de teamvragen – Verhelderen (max. 100 punten)	
Opdracht 2	Leg in eigen woorden uit wat ‘boekdrukkunst’ is.
<p>Aanwijzing op blz. 15:</p> <p>- ‘Enkele belangrijke uitvindingen die wél <u>uit de middeleeuwen</u> komen, zijn de boekdrukkunst, de bril en het horloge.’</p> <p>Aanwijzingen op het internet:</p> <p>- ‘Boekdrukkunst is geschreven teksten door middel van een drukpers te vermenigvuldigen. Het wordt gezien als een belangrijke ontdekking in de geschiedenis, omdat hierdoor boeken voor een groter publiek bereikbaar werden - de handgeschreven boeken van voor die tijd waren erg duur en het duurde jarenlang om ze te schrijven.’ – www.wikikids.nl</p> <p>- ‘Al langer werden er blokboeken gedrukt, waarbij een volledige pagina uit één blok hout werd gesneden, maar het snijden van zo’n houtblok kostte veel tijd en het kon na het drukken van dat ene boek worden weggegooid. Gutenberg ontdekte hoe je uit losse loden letters een tekst kon zetten. Als je eenmaal de letters had, kon je snel een nieuwe pagina maken, en na het drukken kon je dezelfde letters opnieuw gebruiken.’ – www.literatuurgeschiedenis.org</p>	
Opdracht 3	Leg in eigen woorden uit wat de schrijver bedoelt met ‘De keizer had schijt aan bescheidenheid, hij wilde zijn vijanden met dit toilet een poepje laten ruiken.’
<p>Aanwijzing:</p> <p>De schrijver vindt het leuk om figuurlijk taalgebruik vaak in deze tekst te gebruiken, bijvoorbeeld in de eerste zin: ‘hij had een <i>grote boodschap</i> voor zijn onderdanen.’ Zo heeft hij ook twee keer figuurlijk taalgebruik toegepast in bovenstaande zin:</p> <p>- <i>had schijt aan</i>: je ergens totaal niet druk over maken, je nergens iets van aantrekken.</p> <p>- <i>een poepie laten ruiken</i>: iemand heel erg verbazen met je gedrag.</p> <p>Bescheidenheid betekent: dat je niet verwend bent, je hebt weinig eisen.</p> <p>Antwoord:</p> <p>De keizer wilde wél verwend zijn, en hij wilde zijn vijanden doen verbazen dat hij een gouden toilet bezat.</p>	

Antwoorden bij de teamvragen – Vraag & antwoord (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 4	Benoem de oorzaak van hoe John King aan zijn einde kwam.
<p>De oorzaak:</p> <p>- Het schip kwam in een zware storm terecht en de boot zonk (<i>gevolg: niemand overleefde het</i>).</p> <p>Zo staat het in de tekst:</p> <p>'Drie maanden nadat hij piraat werd, kwam zijn schip in een zware storm terecht. De boot zonk, ...' → oorzaak</p> <p>'Bijna niemand overleefde het, ook John King niet.' → gevolg (blz. 31)</p>	

Antwoorden bij de teamvragen – Verhelderen (max. 100 punten)	
Opdracht 5	Leg in eigen woorden uit wat de schrijver bedoelt met 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.'
<p>Aanwijzing op blz. 52:</p> <p>- De schrijver zegt dat dit een belangrijke les is.</p> <p>- Deze zin wordt als laatst genoemd, na de conclusie.</p> <p>- 'niet voor de poes' is figuurlijk taalgebruik. Het betekent dat het niet eenvoudig is, het moet niet onderschat worden.</p> <p>Dit bedoelt de schrijver met: 'Brieven rondbrengen is niet van de poes, maar van de postbode.'</p> <p>Brieven rondbrengen moet niet worden onderschat, we kunnen het het best aan de postbode overlaten.</p>	

Antwoorden bij de teamvragen – Vraag & antwoord (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 6	Beschrijf wat de conclusie is over of je een kat als postbode kunt inzetten.
Je kunt een kat niet inzetten als postbode, omdat: - Hij geen adressen kan begrijpen en geen kaart kan lezen. – blz. 52 - Je dan alleen maar post kunt sturen naar de eigenaar van de kat, omdat hij altijd de weg naar huis vindt. – blz. 52	
De concluderende zin in de tekst: - 'Je kunt <u>dus</u> alleen post sturen naar de eigenaar van de kat.'	

Antwoorden bij de schrijfopdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Elk teamlid had evenveel aandeel in het verzinnen van het onderwerp. • De mindmap is ingevuld met woorden die te maken hebben met het onderwerp. • De verhaalkaart is ingevuld n.a.v. de mindmap. • Er is een duidelijk begin en een duidelijk eind. • Er is een duidelijk probleem. • Het is duidelijk waar en wanneer het verhaal zich afspeelt. • Het verhaal is feitelijk en op een geloofwaardige manier opgeschreven. • Er zijn signaalwoorden opgeschreven. • Interpunctie is op de juiste manier gehanteerd. • De woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven. • Het verhaal ziet er verzorgd uit.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Elk teamlid had ongeveer evenveel aandeel in het verzinnen van het onderwerp. • Er is een duidelijk begin en een duidelijk eind. • Er is een probleem omschreven. • Er is benoemd waar en wanneer het verhaal zich afspeelt. • Het verhaal is grotendeels feitelijk en op een geloofwaardige manier opgeschreven. • Er zijn signaalwoorden opgeschreven. • Interpunctie is veelal op de juiste manier gehanteerd. • De meeste woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Elk teamlid had ongeveer evenveel aandeel in het verzinnen van het onderwerp. • Er is een probleem omschreven. • Er is benoemd waar en wanneer het verhaal zich afspeelt. • Er is geprobeerd om het verhaal feitelijk en op een geloofwaardige manier op te schrijven. • Interpunctie is veelal op de juiste manier gehanteerd. • De meeste woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven.

Antwoorden toetsen
Les 1-5

ANTWOORDEN TOETS LES 4

'Er was misschien eens' – Kamiel De Bruyne

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C
	2	A
	3	B
	4	Ze wilden kisten met giftige slangen droppen in vijandig gebied en ze wilden vleermuizen voorzien van explosieven en die naar de vijand laten vliegen.
	5	Het gaat hier om een conclusie (dat weet je door het woordje 'dus'): De Mongoolse prinses is uiteindelijk wel getrouwd, maar ze bleef de sterkste bij het worstelen.
WS	6	Ter beoordeling van de leerkracht.
	7	Ter beoordeling van de leerkracht.
	8	Ter beoordeling van de leerkracht.
	9	D
	10	D

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All – Nederland om met het programma te werken.
